

Europski ured za knjižnične, informacijske i dokumentacijske usluge (EBLIDA)

Europske knjižnice i izazovi e-nakladništva

Društvo je na pragu velikih promjena. Preobrazba medija i informacijskog tržišta jedan je od najvećih izazova našeg društva, što Europi predstavlja priliku, ali i prijetnju.

Zadatak je europskih političara putem javnih usluga jamčiti slobodan pristup informacijama, obrazovanju, kulturi, slobodnim aktivnostima i sadržajima svim europskim građanima. Pritom su jedini oslonac inovativnom i kompetitivnom tržištu kvalitetno obrazovani i informirani građani.

U tom smislu, knjižnice jamče slobodan pristup sadržajima, informacijama i kulturi svim europskim građanima. No aktualni pravni okvir knjižnicama otežava pružanje tih bitnih usluga za naše društvo u digitalnom dobu, a to se posebice odnosi na razvoj tržišta e-knjiga.

1. Kada se iscrpi pravo distribucije nakon prve prodaje, knjižnica primjerke objavljenog djela, primjerice knjige, može kupiti od knjižara te ih posuđivati korisnicima knjižnice. Postupci knjižnice nisu u sukobu s autorskim ili drugim pravima vlasništva. Zato knjižnica u skladu s vlastitom nabavnom politikom odlučuje koje će knjige kupiti i koristiti za javnu posudbu.
2. S druge strane, budući da je e-posudba usluga, pojam iscrpljenja ne može se primijeniti i knjižnica može nabaviti jedino digitalni objekt (građu), e-knjigu ili e-časopis, potpisujući licencni ugovor s autorom ili drugim nositeljem prava. Nositelji prava slobodno odlučuju hoće li dopustiti pristup nekom određenom djelu te određuju uvjete tog pristupa. Posljedica je toga da o nabavnoj politici umjesto knjižnice može odlučivati nakladnik.
3. Značajna je i nama neprihvatljiva promjena da o nabavnoj politici knjižnice mogu odlučivati nakladnici, te da oni odlučuju o slobodnom pristupu za sve europske građane. Pronalaženje rješenja ovog problema predstavlja izazov.

Stoga EBLIDA predlaže:

- a. Sklapanje memoranduma o razumijevanju s Europskom udrugom nakladnika o uspostavi „Pravičnih modela licenciranja“
- b. Revidiranje sustava autorskih prava za e-knjige, e-posudbu i e-sadržaje kako bi se knjižnicama omogućilo da nastave pružati usluge svim europskim građanima.